

Påvirker økt inflasjon kommunene?

HVA ER INFLASJON?

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået¹. 100 kroner i dag er ikke verdt 100 kroner om 10 år fordi prisen øker hvert år. Den måles i konsumprisindeks (KPI), og veldig mange sentralbanker, ikke minst Norge, har som mål årlig prisvekst på 2 prosent².

Alle som leser mediene nå om dagen leser at ting blir dyrere. USA melder i juli om en inflasjon på 8,5 prosent.

I Norge landet den på 6,8 prosent³ fra i juli, målt mot samme måned i fjor. Fortsatt den sterkeste prisveksten målt siden 1988⁴.

Mye denne økningen er mat- og energipriser som har økt. I tillegg til krigen i Ukraina, globale forsyndingskjedefordringer, svak etterspørsel og nedstengte havner i Kina, samt økte globale levekostnader. En krise som avløser den andre. Den ekspansive penge- og finanspolitikken under pandemien førte til at inflasjonen har økt dramatisk fra slutten av 2021 til nå i 2022.

Men rentene har vært lave i mange år. Norge har hatt gode permitteringsregler, og hjulpet bedrifter gjennom pandemien. Det har opprettholdt kjøpekraften, og når vi bruker mer penger, øker prisen på varer og tjenester.

HVA KAN ROE NED HISSIG INFLASJON?

Kort fortalt: Øke rente.

Derfor ser vi sentralbankene som øker renta med begge hendene, og vil fortsatt øke renta i tiden fremover. For økt rente, gjør at vi handler mindre, og prisveksten reduseres.

Det er derfor regjeringen i revidert budsjett, reduserte pengebruken med 60 milliarder kroner⁵ for å ikke blåse opp økonomien enda mer.

Verdensbanken har i sin rapport juni 2022⁶ satt ned sin prognose for global vekst, og anslår vekst i økonomien på kun 2,9 prosent, ned fra 5,7 i 2021. Russlands invasjon av Ukraina og etterdønningene etter pandemien kan føre til resesjon. Resesjon er når økonomien krymper i stede for å vokse, det vil si BNP faller mer enn to kvartaler. Brutto nasjonalprodukt (BNP) er summen av alle varer og tjenester som produseres i et land, minus de varene og tjenestene som blir brukt under produksjonen. Det sier noe om tilstanden og utviklingen i et lands økonomi.

Stagnasjon er en kombinasjon av høy inflasjon og lav økonomisk vekst. Det blir som en vondt sirkel.

På 70 tallet var rentehevingene så bratte

at det førte til global resesjon i 1982, og påfølgende kriser etter det.

For det er stor usikkerhet nå, både innen levering av varer og tjenester, råvarer, energipriser, matpriser, enn det har vært på mange år. Mange av oss har levd i sus og dus i mange år.

SÅ HVA MED KOMMUNENE?

Så for å svare til tittelen, hvordan påvirker dette kommunene, og hva kan du tenke på.

For det første vil det gi økte rentekostnader på lånegjelda. Det er kanskje ikke noe hemmelighet når renteøkning er det viktigste virkemidlet. Det betyr at kommunedirektøren som har øverste ansvar for finansforvaltningen, bør sette noen øyner på gjeldsforvaltningen.

- Hvor mye har kommunen bindet renta?
- Har du sett på total lånegjeld, eller renteeksponert lånegjeld? Når renta går opp, får kommunene kompensert økningen på Startlån og vann og avløpslån.
- Tåler kommunen økte renter, og kostnadene?
- Hvor mye investeringer har kommunen i fremtiden? Hvilke investeringer er dette?

1 <https://www.norges-bank.no/tema/pengepolitikk/faq-pengepolitikk/>

2 <https://www.norges-bank.no/tema/pengepolitikk/Inflasjon/>

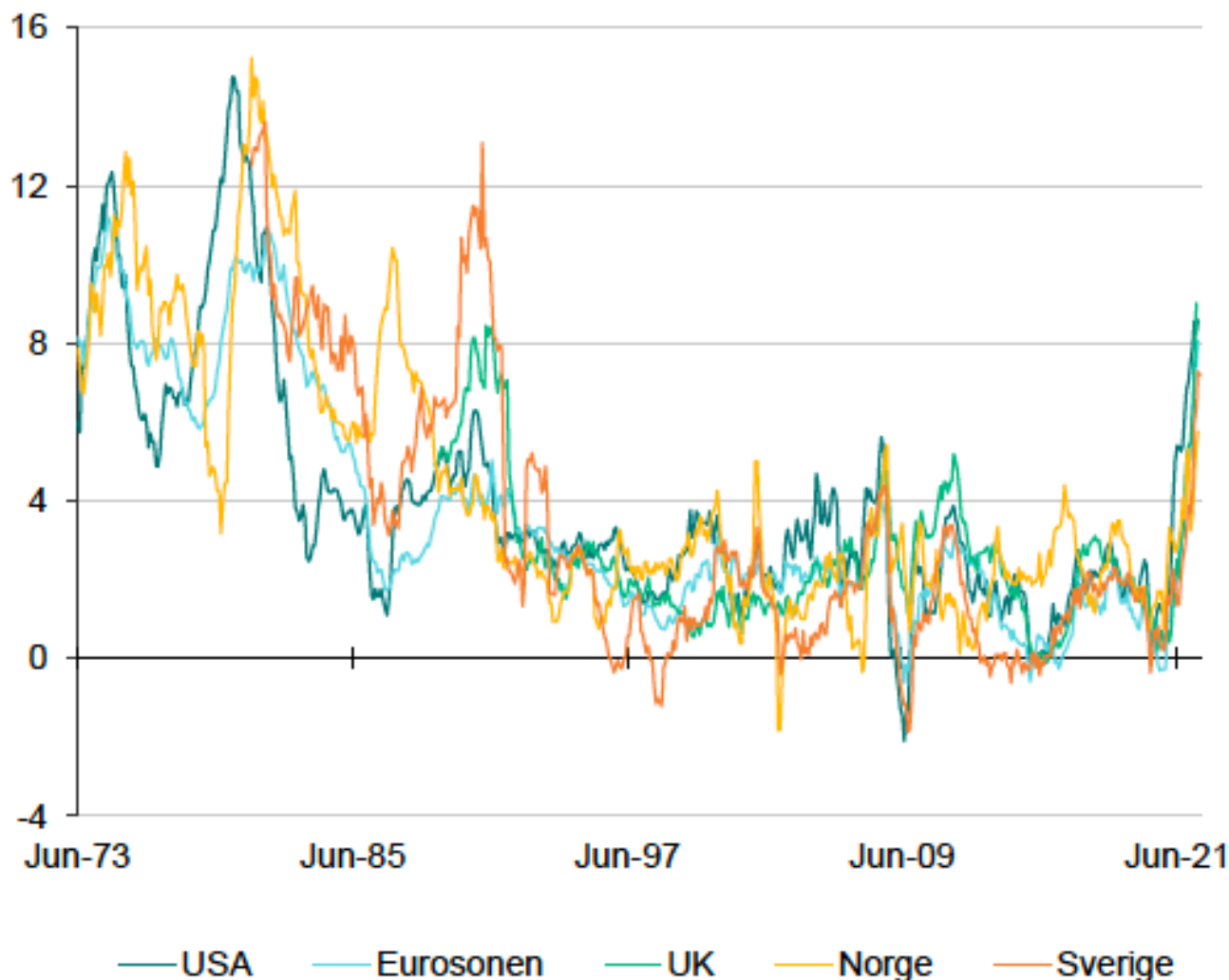
3 <https://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/konsumpriser/statistikk/konsumprisindeksen/artikler/kpi-opp-6-8-prosent-siste-tolv-maneder>

4 <https://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/konsumpriser/statistikk/konsumprisindeksen/artikler/kpi-opp-6-8-prosent-siste-tolv-maneder>

5 <https://www.regjeringen.no/contentassets/668b9c6466134513bc790530f475f2d4/no/pdfs/stm202120220002000dddpdfs.pdf>

6 <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/06/07/stagflation-risk-rises-amid-sharp-slowdown-in-growth-energy-markets>

Inflasjon (prosentvis endring i KPI år/år)

Kilde: Kyrre Aamdal, DnB 14. juni 2022

Men så kommer også plasseringene, for går renta opp, får også kommunene stort sett bedre betalt for investeringer i rentepapirer, som for eksempel pengemarkedsfond og obligasjonsfond. Det vil ta noe tid før nye avtaler, med nye renter inngås i fondene.

Fordi investorer ønsker lavest mulig risiko og høyest mulig avkastning. Derfor kan økt inflasjon og økte renter, resultere i uro i aksjemarkedet globalt og lokalt.

Hvis det ikke er selskaper som reagerer negativt på grunn av renteøkning, men hovedregel er bedre avkastning med renteøkning.

I tillegg så vil også:

- Priser på varer og tjenester som kjøpes inn til tjenesteproduksjon økes
- Ansatte kreve økt lønnsøkning på grunn av prisveksten

- Sosialutbetalinger kan bli høyere på grunn av økte levekostnader
- Kan resultere i redusert sysselsetting og produksjon blant bedrifter⁷, som igjen vil si reduserte skatteinntekter for kommunen. Hvor mye vil avhenge hvor sensitiv bedriftene er for økt rente.

Men klart, det er stor usikkerhet. Ting kan komme inn fra sidelinjen som skjedd tidligere, men ingen tvil om at verdensøkonomien har fått seg en knekk. Den knekken påstår forfatteren kan ta noe tid før det løser seg opp. Historien har skjedd før, og vil gjenta seg igjen. Men Norge går foreløpig godt, det er mangel på arbeidskraft og investeringer står i kø, men la ikke det være en hvilepute.

MALIN PÅVE SOLBERG
malin@nordforvaltning.no

⁷ (Jones, Macroeconomics, 2021, s. 358)